

Kristendom och häxjakt

Karl XI använde kyrkans präster för att lära vanligt folk att de måste lyda både kyrkans och statens lagar och bestämmelser.

I städerna fanns det skolor, men på landet brukade klockaren lära barnen läsa; klockaren var prästens medhjälpare i kyrkan. Men många bönder tyckte att det var onödigt att barnen skulle sitta hos klockaren och lära sig bokstäver. De hade viktigare saker att göra hemma på gården. Barnen ägde ju inte ens några böcker.

Men Karl XI ville att alla goda protestanter skulle kunna läsa katekesen. Katekesen var en liten lärobok med frågor och svar om Luthers kristna lära, och alla vuxna var tvungna att kunna svaren utantill. För att kontrollera att folket kunde svara på frågorna i katekesen for prästerna runt bland gårdarna i sin församling och höll förhör, så kallade husförhör.

Prästerna – kungens polis

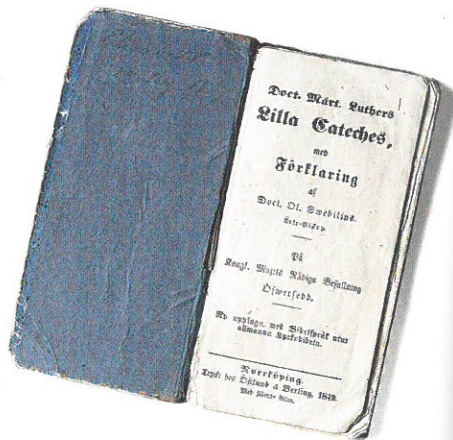
Kyrkan var sträng mot vanligt folk. Alla i församlingen måste sköta sitt arbete och gå i kyrkan varje söndag. Prästen fungerade som ett slags polis och kunde döma folket i sin församling till stränga straff. Han straffade själv de som drack sig fulla, ogifta flickor som blev med barn och folk som svor eller bröt mot kyrkans regler.

Tjuvar och mördare skickade han till tinget. Där dömdes de till straff som var lika hårda som på medeltiden.

De grymma häxjakterna

Precis som på medeltiden fanns det kloka gummor som hjälpte sjuka med sina örter och besvärjelser (se sidan 73). Men på 1600-talet började man skylla på de kloka gummorna om en ko dog eller skörden slog fel. Rykten gick om att de var häxor som var i förbund med onda makter.

I Sverige dömdes över 200 "häxor" till döden. Vid förhören kunde vittnena säga att de sett en häxa rida genom luften på en kvast. Ibland kunde hon ha ett barn med sig. Och det fanns barn som berättade att de lurats av en häxa att följa med till Blåkulla.

Katekesen fanns i varje familj. Den förklarade kristendomen för vanligt folk. Den här katekesen är från 1849.